

ben, amelynek hajnalhasadását üdvözlöm, s azt kívánom a nagyontisztelendő anyától kezdve a legkisebb szeminárium nővérig, sőt a legalázatosabb kis jelöltig mindenkinek, hogy ez az év boldog, jó és szent év legyen.

Az 1933-as év a hálaadás éve lesz. Az 1932-es év tehát előkészületül szolgáljon arra, hogy ünnepélyes megemlékezéssel adózzunk ama megszámlálhatatlan jótéteményekért, melyekkel az isteni Gondviselés három évszázadon keresztül elhalmozta és szinte elöntötte a Társulatot. Azt kívánom tehát, hogy — ebben az új esztendőben a jubileumi évre készülve, — mindegyikük az égi kegyelmek bőségében részesüljön. Világosan jelzik ezeket érmükön a sugarak, melyek Szűzanyánk anyai szívéből és szűzies kezeiből áradnak az előtte térdelőkre.

A közelgő centennáriumra való készület jó és szent legyen. Azaz, a mai megkezdett év buzgóságban és szentségben eltöltött év legyen!

Hogy mi ennek a titka? Azt jobban tudják önök, mint én, de azért szívesen rámutatok. Ha megvalósítják életükben mindazt, amit névalírásuk kezdőbetűi jelentenek: a sz. m. l. a sz. b. sz. Hosszú ez az aláírás, és még a különleges hierogliph-írások modern kutatói előtt is szinte megfejthetetlen rejtély.

Önök azonban minden nehézség nélkül elolvassák e kezdőbetűket és igen jól tudják, hogy jelentésük ez: a szeretet méltatlan leánya, a szegény betegek szolgálója. Azt is tudják, hogy a szentszabályok VII. fejezete bevezető szavainak összoglalata ez. Így hangzik: *Minthogy legelső kötelességük a szegény betegek szolgálata, azért tőlük telhető gyengédséggel és gondossággal teljesítsék... s igaz részvéttel, nyájassággal, megnyerő szívességgel és tisztelettel bánjanak velük.*

Nos, hogy ez az újév boldog és szent legyen, azt kívánom a Társulatnak, hogy a nővérek nem csak ajkukon és aláírásukon, hanem a gyakorlatban és valóságban is állandóan emlékezzenek rá, hogy legfőbb hivatási munkájuk a szegény betegek szolgálata akár otthonukban, —

ami a jobbik eset és a Társulat legelső gyakorlatának is jobban megfelel, — akár pedig önkönnél, a kórházakban, szeretetházakban, ambulanciákon, stb.

Legfőbb munkájuk tehát a szegény betegek ápolása. A mindenkor bölcs és mérsékelt szent Alapító nem zárta ki ugyan munkáik sorából a másodrangú tisztségeket, de kikötötte, hogy miattuk a Társulat szelleme és művei változást ne szenvedjenek.

Hogyan is zárhatnák ki hivatási műveik sorából például a Máriagyermekeket? De szent Vince úgy értette a dolgot, hogy mindenkor erre a legfőbb munkaterükre irányuljon vágyaik netovábbja és ha elérhették, hálattal szívvel ismerjék be, hogy igen nagy kegyelem jutott számukra osztályrészüll.

Ha egy nővér — nagy szerencsétlenségére — nem szeretné a szegény betegeket, ha nem kívánoznék hozzájuk, sőt inkább csak benső ellenkezéssel s undorral végeznék szolgálatukat, vagy pláne, más foglalkozást kérne; ha egy nővér képtelen volna a szegény betegek iránt való részvételre, nyájasságra, megnyerő szívességre és tisztelelteljes bánásmódra; ha nem látná bennük magát az Üdvözítőt; akkor ez a nővér bizonyára nem a szeretet leánya; akkor csak bitorolja azt a nevet, amelyhez semmi joga sincs. Akkor téves Társulatba lépett, ha ugyan egyáltalán van hivatása. Az ilyen nővér tegye le a kornettot és szentruhát! Vagy öltözetét, vagy pedig lelkiületét okvetlenül változtassa meg!

Ha valamely intézet — elkerülhetetlen és csupán átmeneti kényszerűség kivételével — beszüntetne ily elsőrangú művet és önkényes elhatározással csupán másodrangúakra szorítkoznák, amelyek hasznosak ugyan, de nem hordozzák magukon azt a szeretet-pecsétet, mely minden intézetüknek mintegy cégtáblája legyen, bárminő nevet viseljen is különben; akkor ez az intézet nem tekinthető a Társulat házának, mert kiveszett belőle szent Vince szelleme.

Kérem a tisztelendő vizitátornőket, hogy — a gondjaikra bízott társházakat látogatva — pontos meggyőződést

szerezzenek arra nézve, vajjon megvan-e bennük és az ott működő nővérekben a Társulat e fő munkakörének nagybecsülése és vajjon ennek gyakorlásában találják-e életük legfőbb boldogságát. S ha kell, orvosolják a megállapított bajokat alkalmas eszközök segítségével, még ha kemények is ezek az eszközök.

Ugyancsak a vizitátornők, de a szolgáló-nővérek is, győződjenek meg róla, vajjon minden egyes nővér jól végzi-e a szegény betegek szolgálatát, azaz: a szabályok értelmében igaz részvéttel, nyájassággal, megnyerő szíves-séggel és tisztelettel.

Lám, e szolgálat tökéletességéhez megkívántató kellékek felsorolása elég hosszás. Úgy tűnik nekem, mint ha szent Vince nem talált volna megfelelő kifejezést amaz érzelem leírására, mely az ő, a Szegények Atyjának, szívét eltöltötte s azért inkább részlet-kifejezésekkel pótolta, melyek egyenkint is valóban szépek.

Ha Istennek és Szűzanyánknak hála, ez a fő munkakörük, a szegény betegek szolgálata, szent Vince és boldog Lujza egész társulatában mindenütt szépen virágozik és gyümölcsözik, akkor ez az 1932-es esztendő mindannyiuk számára jó, boldog és szent év lesz. Akkor megvalósulnak majd ama hő kívánságok, melyeket karácsony szent éjjelén az isteni Kisded és szeplőtelen Anyjának lábai elé helyeztem az önök szándékára. Akkor majd méltóképen és eredményesen készíti elő ez az év Társulatuk alapításának háromszázados centennáriumát.

Bizonyára tudják, hogy Társulatuk 1633 nov. 29-én született. Születésekor örvendezett az ég és a föld, s az angyalok énekeltek bölcsője fölött. Ettől kezdve a szegényeknek voltak nővéreik, akik vigasztalják, s az árváknak anyáik, akik szeretik őket. A következő év ezért örömteljes hálaadás lesz, az idei pedig megszentelt előkészület legyen arra.

Boldog új évet kívánok tehát a Társulatban minden nővérnek és minden háznak!

Verdier Ferenc
a m. t. m. á. általános főnök.

Ügyeljünk a zárdáinkra!

Fenti címmel egy kisvárosi plebános cikket írt az *Egyházi Lapok*-ba, amelyben leírja az egyes zárdákban szerzett tapasztalatait. Arról beszél e cikkében, hogy mennyire vigyázniok kell az egyházi személyeknek arra, hogy a világiak semmiféle tekintetben meg ne ütközzenek viselkedésükön vagy eljárásukon. „Nagyon helyénvalónak tartanám sok tapasztalatom után, — írja e plebános úr, — ha ezeket az igazságokat apácázárdáinkkal is jobban megfontoltathatnók.”

Cikkéből a következőket idézem:

„Elég nagy zárda működik plébániámon. A nővérek bizony, sok anyagi gonddal küzdenek és a zárda fenntartása magamnak is nagyon sok nehéz órát okoz. A főnöknő valahonnét, egy régi tanítványától, aki azonban magát nem akarta megnevezni, elég tekintélyes összeget kapott a kápolna csinosítására. Az összeghez valami kisebb sumrát a zárdáéból is hozzáadtam és a kápolna régi és csúfságosan kopott oltárszönyegének kicserélésére egy nagyon finom és drága keleti szőnyeget vettem. Az újonnan beszerezett tárgyat természetesen megmutogatták főnöknek is, fának is. A vége az lett a dolognak, hogy a nevelőintézetben bentlakó növendékek szülei nehézményezték a mai világban tagadhatatlanul luxuriózus szőnyegvásárlást. Hiába beszéltek el nekik, hogy egyik régi növendék adta a rávaló legnagyobb részt, ők egyre csak azt hajtogatták, hogy a gyermekeknek nem adnak enni, túlsokat követelnek koszt-pénzül és amit így elspórolnak, ime luxuskiadásokba verik és ha már kellett a szőnyeg, miért vettek méregdrága keleti tepichet...”

Egy másik tapasztalatomat a legtöbb paptársam megerősítheti. A közönség becsüli zárdaiskoláink nevelését és tanítását, ami kétségtelenül előtte áll a legtöbb világi hasonlító intézetnek. De az is tény, hogy a közönség zárda-

iskoláink drágaságát emlegeti, főképp pedig azt, hogy az apácák — tisztelet a kivételnek — igen sok helyt nincsenek tekintettel a mai nehéz viszonyokra. Annyi ruhát, annyi különös tanszert, irkát követelnek meg a gyermekektől, hogy meg kell már-már fontolnia anyagi teljesítőképességét annak, aki gyermekét zárdába adja. Vannak aztán még helyek, ahol a tisztelendő nővérek igen drága kézimunka-anyagot, máshelyt pedig az iskolához nem tartozó könyveket vételnek meg a növendékekkel. Ezek sírva kunyerálják ki otthon szüleiktől a szükséges pénzt, a szülők pedig keservesen és a zárdát nem éppen szelíden emlegetve, folyósítják gyermeküknek az egy kis belátással megtakarítható összeget.

Merem állítani, hogy zárdáinknak ez a mai korba nem illő fényűzése és túlkövetelése a világ nemismeréséből származik. Apácáink — igen helyesen — el vannak zárva a világtól és az élet forgását nem ismerik. Ők nem tudják azt megítélni, hogy mit jelent ma egy többgyermekes családapának költségvetésében az iskoláztatás és nem tudják, hogy minden fillér az otthoni életstandard rovására megy. Ha nem tudják, *hát világosítsuk fel efelől őket!*

Midőn a fent idézett cikket olvastam, önkéntelenül azon gondolatom támadt, hogy nagyon üdvös lenne, ha ebből a tartomány minden kedves nővére is tanulságot merítene.

A cikkírónak igazat kell adnunk, mert — bár a szegények között élünk, — sokan közülünk még sem ismerik a mai nehéz anyagi viszonyokat és sok igényt táplálnak.

A jó Isten ígéretéhez híven százszorosát adja azon javaknak, melyeket Őérette elhagytunk, ennél fogva sohasem voltunk a szükségesek híjával. Hivatalos látogatásaimnál tapasztalhattam, hogy a kedves nővérek mindenütt szép, rendes lakással, ruházattal és kifogástalan étellemezzel bírnak, holott a világiak közül ezren és ezren vannak, akik a legszükségesebbet is nélkülözik és még olyanok is könyöradományból kénytelenek saját és családjuk életét tengetni, akik jómódban, jövedelmező állásokban, gond nélkül élhettek a múltban.

Hálátlanok volnánk az isteni Gondviseléssel szemben, ha ezek dacára még panaszra, zúgolódásra nyílnék meg ajkunk és talán elégedetlenek volnánk, ha valamely étel nincs inyünkre, sőt vétenénk a szent szegénység ellen.

Szentszabályunk II. fejezetének 4. pontja alatt a következőket olvassuk: *Igazodjanak az étellemezésben s egyéb szükségletben is — akár falun, akár városban vannak, — ahhoz az egyszerű, szegényes életmódhoz, aminő Anyaházukban, Párizsban kezdettől fogva szokásos.* Sőt a betegekre vonatkozólag is találunk utasítást ugyanezen fejezet 6. pontjában. Azt olvassuk ott: *Elégedjenek meg, ha a gyógyszerekben, a táplálékban ugyanazt kapják, amit rendes körülmények között a szegényeknek nyújtanak.*

Szeretettel kérem kedves nővéreimet, hasonlítsuk össze a mi ellátásunkat, amelyben részesülünk, a szegényekével és biztos vagyok, egyikünk sem mondhatja azt, hogy nem gondoskodnak rólunk kellőleg. Ne kívánjuk tehát, hogy betegség vagy talán gyengélkedés alkalmával híres tanárokhoz küldjön elüljáró-nővérünk. Elégedjünk meg azon orvos kezelésével, aki többi nővértársunkat is kezeli. Ha az illető orvos valamely speciális bajt állapít meg, akkor ügyis gondoskodik minden ház szolgáló-nővére az elüljárókkal egyetértve, hogy a beteg nővér megfelelő kezelésben részesüljön.

Midőn kívánságunk volna más orvos tanácsát és kezelését kérni, gondoljuk meg akkor, hogy szentszabályunk II. fejezetének 6. pontjában azt írja elő: *Végre, — mert nem tudhatják jobban mint az orvos és ápolóik, mi van betegségükben javukra, — bízzák egészségüket egészen ezek gondjaira.*

Ezen soraimmal nem arra célzok, hogy a kedves nővérek ne kapják meg azt, ami javukra szolgál, vagy amire szükségük van. Ő nem, ez a gondolat távol van tőlem! Hanem csak arra akarok rámutatni, hogy elégedjünk meg azzal, amit a Társulat, mint jó anya, nekünk mindenkor nyújt és ne legyenek olyan igényeink, melyek a Szeretet-leányához semmiképen sem méltók.

Ha ilyen igényeket akár az élelmezés, akár a ruházatot illetőleg itt-ott megenged magának egy-két nővér, az a veszély fenyegeti a Társulatot, hogy az a szép egyöntetőség, mely az egész világ nővéreit jellemzi és oly boldogító érzéssel tölti el, idővel megszűnik.

Ha egy tapasztalatlan és igényeihez ragaszkodó kis lélek azt látja, hogy nővértársa finom szövetből való fehér kendőt vagy fehér selyemsált használ a fekete kendő alá, hogy a kollé be ne szennyeződjék, szomorkodik mindaddig, amíg neki is nem sikerül egy ilyen finom kendőre vagy sálra szert tenni. Ezt követi egy második, egy harmadik s ezek után még több is, abban a szent meggyőződésben, hogy ez teljesen rendjén van. Már pedig tévedésben vannak a kedves nővérek, mert ez nem szokásos.

Mondjunk tehát le ilyen világias kívánságokról; szóval ki ne fejezzük azokat, hanem nyomjuk el azonnal, amint észre vesszük ezek ébredését. Ó mennyi bánattól, lelki gyötrődéstől menthetjük meg lelkünket! Mily gyönyörűséget, örömet szerzünk az Úr Jézusnak, ha a mai anyagi világban felülemelkedünk ezen nyomorúságokon, ha lelkünket magasztosabb célokra irányítjuk, ha minden erőnkkel a jó Isten érdekeinek szolgálatába állítjuk be!

Tudjuk, hogy nagy dolgok véghezvitelére csak oly lelkek képesek, akiket a földi göröngy nem nyűgöz le. Legyünk tehát szabad, nagy lelkek, a szegény Úr Jézus arái, akik életük utolsó pillanatáig hűségesen követik Őt szegénységében és ezért már itt a földön is élvezik ama mennyei boldogság előízét, melyet az Úr a lelki szegényeknek készített.

*Proiszl Angela nővér
vizitátornő.*

Egyházi ének- és zenetanfolyam.

(Folytatás.)

Szó volt már arról, hogy a tulajdonképeni egyházi-zene tisztán énekes (vokális) zene. Az emberi hangszer a vox humana (innen a vokális elnevezés) az egyetlen istenalkotta hangszer, a maga alázatos egyszerűségével legalkalmasabb az Isten dicséretére. A szívből fakadó, meleg, őszinte énekkel tudjuk a legtökéletesebben dicsérni az Urat; minden más hangszer lármás, hideg, üres. Mégis — többféle okból — megengedi az Egyház, hogy az éneket orgona kísérje az istentiszteletek alkalmával.

Hogy az orgonát a hangszerek fejedelmének mondják s az Egyház szinte liturgikus hangszerének tekinti, ennek többféle oka van. Az orgona a legtökéletesebb hangszer: egyesíti magában az erőt és a gyöngédséget. Művészi alkotása, nyugodt, méltóságteljes, tömör hangja, bámulatos változatossága, színpompája mind olyan tulajdonságok, melyeket semmiféle más hangszer még csak meg sem közelít s melyek az orgonát mindenek előtt az Isten szolgálatában a legjobban érvényesülő hangszernek minősítik. Gárdonyi azt írja róla: „Az orgona szép hangszer. Van benne valami az emberi hangból és a mennydörgésből, ami az Isten hangja. Az orgonának lelke van. Tud imádkozni, sírni, sóhajtani, örülni, remegve félni, vigasztalni és áldani. Az orgonának szárnyai vannak, melyek égbe viszik az emberek áhítatos gondolatait.“ — Igen, az orgona hangjai azt zúgják az ember fülébe: *Sursum corda!* Az égieteket keressétek! Az ég felé irányítsátok tekinteteiteket! Féltő gonddal őröködik azért az Egyház az orgonajáték tisztasága, szentsége fölött. Pontosan körülírt, szigorú rendeletekkel szabályozza az orgonajáték idejére, módjára vonatkozó tudnivalókat. Vegyük tehát sorra a *Motu proprio*, az *Apostoli Constitucio* és a *Caeremoniale Episcoporum* (püspökök szertartáskönyve), az Egyház tulajdonképeni liturgikus törvénykönyvének idevágó fejezeit.

A Motu proprio VI. fejezete szól az orgonáról és zenekari hangszerekről.

15. Bár a tulajdonképeni egyházzene tisztán vokális zene, mégis megengedhető az is, hogy az éneket kísérsje. Indokolt esetben — a kellő határok között s az idevonatkozó szabályok figyelembevételével — néha más hangszerek is használhatók, azonban mindig az illetékes püspök külön engedélyével, mint azt a Caeremoniale Episcoporum előírja.

16. Az éneket — minthogy annak kell uralkodnia — az orgona vagy egyéb hangszerek csak kísérsjék, de soha el ne nyomják.

17. Nem szabad az énekek előtt hosszú preludiumokat játszani, sem annak folytonosságát hosszadalmas közjátékokkal megszakítani.

19. A templomban nem szabad használni a zongorát, dobot, réztányért, harangjátékot, vagy más ehhez hasonló zajos vagy hiú hangszert.

20. Az úgynevezett rezesbandák nem játszhatnak a templomban.

21. Körmeneteknél a templomon kívül a püspök megengedheti a fúvós zenekar alkalmazását, csak világi darabokat nem játszhat.

Az Apostoli Constitutio újból hangsúlyozza fenti rendelkezésekkel: „VII. pont... ünnepélyesen kijelentjük, hogy a zenekari kísérettel egybekötött éneket az Egyház nem tartja tökéletesebb és az istentisztelethez méltóbb formának. Mert elsősorban mégis inkább az éneknek kell a templomban viszhangzani... Semmiféle hangszer, ha bármennyire kiforrott és tökéletes is, nem képes az emberi hangot fölülmúlni a lélek benső érzelmének kifejezésében, legkevésbé pedig abban, midőn a lélek azért él vele, hogy általa a jó Isten imádását és dicséretét hangoztassa.

VIII. Az Egyháznak mégis van egy sajátos, az őstől átvett hangszere, az orgona, melyet csodálatos nagyszerűsége és fensége miatt méltónak talált arra, hogy egybekapcsolja a liturgikus szertartásokkal és azok alatt

vagy az ének kíséretét szolgáltassa, vagy midőn a karének szünetel, az előírásoknak megfelelően kellemes harmóniákat szólaltasson meg. De itt is el kell kerülni az egyházi és profán művek összekeverését... A templomban csak olyan orgonaműveket szabad előadni, melyek méltók a hely fenségéhez és a szertartások szentségét fejezik ki.“

A rendeletek azt is pontosan megjelölik, mikor megengedett az orgonajáték, s mikor nem szólhat az orgona.

Szigorúan megtiltja a Szent Ritus-kongregáció az orgonajátékot advent és nagybőjt minden vasár-és hétköznapján, ha azokon énekes nagymisé (missa cantata) tartanak, továbbá egész éven át az énekes *Requiem* alkalmából. A rendes miséken és délutáni litániákon az orgonajáték e napokon is meg van engedve. Kivételt képez advent 3. (Gaudete) és nagybőjt 4. (Laetare) vasárnapja, továbbá az adventi és nagybőjti időbe eső ünnepek (dec. 8. márc. 25); ekkor nagymisé is megengedett az orgona használata. Az előbb említett tiltott időben szükség esetén mégis szabad az orgonán játszani oly módon, hogy az kizárólag az ének kíséretére szorítkozzék s az ének befejeztével az orgona is elhallgasson.

E rendelkezéseket végigolvasva bizonyára feltűnt mindnyájunknak, hogy ismétellen hangsúlyozza az Egyház az orgona alárendelt szerepét az istentiszteleteken. Célja az orgonának, hogy a harmonikus kísérettel szebbé tegye az ének előadását és az ének alátámasztásával az énekhangot megóvja az eséstől s összetartsa az énekeseket, nehogy azok a ritmusban, dallamban szétessenek. Az orgona hangja sohase nyomja el az éneket; azért a kíséret ereje mindig az énekhez alkalmazkodjék. Más regiszterekkel játszunk, ha kevés az énekes, másokkal, ha ünnepélyes alkalomra összegyűlt tömeg énekét kísérsjük. Tartózkodjunk némely kántor ama rossz szokásától, hogy az ének végén neki bocsátja a teljes művet.

Az orgonajáték istentisztelet alatt egy időközönként megszakított zenei prédikáció. Szükséges, hogy tartalma, formája is olyan legyen, mint a szentbeszédé. Tartalmát

illetőleg óvakodjunk minden világias, szentimentális, értéktelen muzsikától. Formájáról szólva első és legfőbb kellék: a *legató*-játék vagyis a síma, kötött, a hangok egybeolvadását, hézag nélküli folyását eszközlő játék. Ezért a billentésre, az ujjrakásra nagy figyelmet kell fordítani. Jól mondja egy híres zenész, hogy „az ujjrakás az orgona ABC-je, melyre azonban — sajnos — nem fordítanak mindig kellő figyelmet és gondot.” A *legató*-játék kívánja azt is, hogy csupán a legfelső szólamban üssük meg újból az ismétlődő hangokat; de ha a kíséret valamely szólambában ugyanazt a hangot ismétellen látjuk leírva, ne üssük le újból, hanem tartsuk lenyomva. A pedáljáték technikájáról nem szólunk, mert ez a kérdés kedves növénreink legtöbbjénél tárgyaltalan.

Az elő-, köz- és utójátékokban lép föl az orgona önállóan; ezekben teljesíti azt a magasztos feladatát, hogy az ének kíséretén kívül mintegy bevezesse, előkészítse, körülövezze, koszorúzza a liturgikus cselekményeket.

Az előjáték (preludium) feladata, hogy a hívőkben énekes kedvet keltsen, őket a következő ének dallamáról, tempójáról tájékoztassa. Ha megfelelő előjáték nem áll rendelkezésünkre, játszuk el az ének első verssorát (2-4 ütem) gyöngébb regisztrálással és fűzzünk hozzá alkalmas zárlatot. Az utójáték feladata nemcsak az ének közti szünetek kitöltése, hanem az, hogy az énekkedvet föntartsa, az énekelt szöveg fölötti elmélkedést előmozdítsa, az áhítatot fokozza. Nagy hiba, amit templomainkban gyakran tapasztalunk: kántoraink leginkább csak kívülről játszanak, kottáról a legrikkábban. Ez a kotta nélküli *rögtönzés* pedig még a gyakorlott orgonistánál is előbb-utóbb unalmassá, sablonszerűvé válik. Az Egyház is fölemeli tiltó szavát, midőn így szól: „Az orgonán való szabad játékot, rögtönzést szigorúan megtiltjuk mindazoknak, akik ezen művészetben teljes jártassággal nem bírnak s kik úgy a művészet szabályainak, mint a hívők áhítata követelményeinek e tekintetben megfelelni nem tudnak.” (1884.)

Közzétesszük ezért néhány könnyebb, a mellett értékes

preludiumos gyűjtemény címét, melyek az Egyház előírásainak teljesen megfelelnek.

Demény D: Preludia I. és II. füzet, a — 250 P. — Legismertebb népénekeinkhez tartalmaz szép és elég könnyű elő- és utójátékokat (pl. Áldozattal járul, Ez nagy Szentség, Krisztus Jézus született, Mennyből az angyal, stb.) — Valamivel nehezebb P. *Szabó Polikarp:* Org. S. Caecilia című gyűjteménye, 4 P; a korális énekek motivumait dolgozza fel. — *Kutor:* Preludiumok (132 db.) 6:50 P. nagy gyűjtemény ünnepélyes preludiumokkal, középnehéz. — Mindhárom gyűjtemény harmóniumon is jól játszható. Kapható a *Magyar Kórus kiadóhivatalában, Budapest, I. Fery Oszkár-u. 55.* A mai nehéz gazdasági helyzet egyelőre nem engedi, hogy külföldi műveket szerezzünk be, azért a német preludiumoskönyvek jegyzéke ismertetését jobb időkre halasztjuk.

(Folytatjuk.)

A munkanélküliek.

(Az Anyaház „Visszhang”-jából.)

Az a megindító szózat, melyet XI. Pius pápa Őszent-sége az egész katolikus világhoz intézett, különösen szíven találta a Szeretet-leányait; annak a szent Vincének leányait, aki oly mély részvétellel viseltetett a szegények nyomora iránt és oly találekony volt abban, hogy válságos időkben segítségükre legyen.

„A párizsi nagy zavarok alatt — mondja életírója, — naponkint körülbelül 2000 szegénynek osztatott ki kenyeret és levest. Óriási költségebe került ez a Szent-Lázárnak. Hiszen naponkint három mérő buza fogyott el. Hozzá még abban az időben rendkívül drága is volt a gabona, sőt Párizsban pénzért sem lehetett már kapni. De a szegények szeretetteljes Atyja mind eme nehézségek fölé

emelkedett, amelyektől pedig csekélyebb szeretet vissza-riadt volna.“

Nos, a mostani állapotok nem hasonlíthatnak-e azokhoz, amelyeknek enyhítésére dicső Atyánk oly pazar szeretettel törekedett?

De hallgassuk Szentséges Atyánk szózatát:

„Nagy tömegben vesznek körül bennünket becsületes munkásemberek és semmi más nem kérnek, minthogy tisztességesen megkeressék mindennapi kenyerüket, amit a Miatyánkban is kérnek a mennyei Atyától. És íme, családjaikkal együtt nap-nap után munka nélkül, s ennek következményeképpen mind nagyobb nyomorban vannak!

Panaszaik mélyen meghatják atyai szívünket és attól a részvétlől indíttatva, mely az isteni Mester szívét a nép nyomorának láttára eltöltötte, mi is vele együtt ismételjük: *Misereor super turbam, szánom a sereget!*

Íme, közeledik a tél mindama szenvedésekkel és nélkülözésekkel együtt, melyeket a hideg évszak a szegény embereknek, de különösen a gyöngye kis gyermekeknek okoz. S mindezekon felül nagyon is féltő, hogy a munkanélküliség társadalmi sebe annyira elmérgesedik, hogy végső elkeseredésbe kergeti a szűkölködő családokat.

Mindezt aggodalommal figyeljük a népek közös Atyjának szívével. És miként elődeink tették hasonló esetekben, és nem régen még közvetlen elődöm, a dicső emlékü XV. Benedek, mi is fölemeljük szavunkat és sürgető kéressel fordulunk mindazokhoz, akikben él még a hit és a keresztény szeretet, hogy mintegy a szeretet keresztes-hadával siessenek a nyomorgók segítségére.

Ha a testet gyámolítva megerősítik a lelkeket is, ez bizalmat ébreszt bennük s elűzi a nyomor-keltette sötét gondolatokat, melyek bizony rossz tanácsadók! A szeretet kioltja majd az embereket szétválasztó gyűlölet és szenvedélyek lángjait, s helyettük a szeretet és egyetértés köteleit állítja helyre, melyek megerősítik a békét és jólétet úgy az egyesek, mint az egész társadalom nagy javára.

Nem kételkedünk benne, hogy a csodálatos apostoli levél tartalma fölött mindegyik kedves nővérünk elmélkedett már és különösen azok, akiknek hivatási köre a szegények közvetlen szolgálata, levonták már belőle a gyakorlati alkalmazást. Sok oldalról érkezett már ennek visszhangjaképpen igen üdvös és szerencsés kezdeményezések híre. A föltisztelendő felettes-főnökök el vannak tőlük ragadtatva és szívből bátorítják nővéreinket kitartásra. Szent Vince is bizonyosan lemosolyog hozzá az égből.

Az igaz, hogy Párizs nem szenved annyira ez általános csapástól, mint egyes vidékek és különösen az ipari városok. Mindamellett igen nagy nyomor érezhető itt is, egyes városrészekben. Óeminenciája, Verdier kardinális úr szintén fölemelte szavát és emlékeztette egyházmegyéje híveit, hogy „Különösen a szenvedés idején kell megemlékezniök a testvéri szeretetről.“

Nagyontisztelendő Inchelin anyát XI. Pius pápa szózatának következő szavai indították meg:

„Részvétünk még növekszik, — mondja a Szentatya, — ha azt a nagyszámú kis gyermeket látjuk, ártatlan áldozatait a jelen keserves állapotoknak! Hiába kérnek egy darabka kenyeret; senki sincs, aki szegjen nekik.“

A Szent József-kórházban tehát, — mely Inchelin anya intézete, — mindennap, de különösen csütörtökön és vasárnap, amikor nincs iskolai ételosztás, a jó anya magának tartotta fenn a boldogságot, hogy ebédet osszon az egész kerületben levő munkanélküli családok gyermekeinek és a fiatal anyáknak, akiket a szegényeket látogató nővérek küldenek hozzá.

Anyaházunk is tevékeny részt kívánt venni ebből a nagyon is nekünk való munkából, és délben mindennap nagyszámú nőt és gyermeket lát vendégül.

Társházainkban mindenfelé népkonyhákat szerveztek. A Szeretethölgyek hivatalosan kérték nővéreink segítségét e fontos munkában. Vidéken is mindenfelől ugyanazt írják. Csak a lyoni szolgáló-nővér jelentését idézzük:

Thirez nővértől, november 28-áról. — „A múlt évben éppen ilyenkor állottuk ki egész házsorok elstüledésének szörnyű katasztrófáját. Az idén hasonló szenvedésekben van részünk, de másféle fokozatban. Mondhatom, ez még borzasztóbb és még kevésbé orvosolható. Lyonban igen nagy mértékű a munkanélküliség. Intézetünkben is 50 fiatal leány közül 29-et kellett elbocsátanunk a munkateremből, mert nincs munka.

A munkaadó éppúgy nyomorog, mint a munkás. Kedves városunk egész komor és szomorú. Mindenkit a jövő eseményei izgatnak. Égetően szükséges, hogy minél előbb közbelépjenek és kivált mi, Szent Vince leányai, gyors és bőséges segítséget nyujtsunk azzal, hogy tápláljuk az éhezőket, és megőrizzük bennük a jobb érzést. Már mindent előkészítettünk e tekintetben. December első napjaiban megkezdhetjük az ételkiosztást a Szent János és Szent György kerületekben. Előre láthatólag sok pénzre lesz szükségünk, hogy fedezhessük a kiadásokat. Ugyebár megengedi, anyám, hogy a munkanélküliek pénztárába tegyem azt az összeget is, amit házunk javítására szántam? Úgy tűnik nekem, hogy amikor mások éheznek, csak őrájuk szabad gondolnunk...

Szinte lesbe állunk, hogy megragadjuk a kedvező alkalmakat újabb munkákra. Néhány nap óta kis vállalkozást kezdtünk árúminták készítésével. Néhány asszonyt és fiatal leányt egy ideig foglalkoztatni tudunk ezzel a munkával. 25 frankot keresnek naponként. Adja a jó Isten, hogy ezután megint találjunk valami más foglalkozást számukra. Most igazán úgy érezzük, hogy e szerencsétlenek sorsa súlyos teherként nehezedik szívünkkel... A Szeretet-hölgyek segítenek nővéreinknek a kiosztásban és pénzsegélyeket szereznek a munkanélküliek kasszája részére. Kegyeskedjék imádkozni, Anyám, hogy mindig kellő magaslátán legyünk ama feladatoknak, amelyeket jó Mesterünk reánk bízott. Bizony nehéz és komplikált feladatok ezek most!”

Ugyancsak Lyonból, a Szent Lukács-kórház szolgálónővéretől. — „Öminenciája néhány hét előtt megbízott bennünket, hogy december elejétől kezdve népkonyhát állítsunk fel a város egyik részében. Lelkesen fogadtuk el, hiszen ez igazán szent Vince műve. Pár nap előtt pedig a városi tanács szólított fel bennünket, hogy az érseki kiosztással együtt a városi hivatalos kiosztást is vállaljuk. Jelenleg öt központban működünk majd; négy idegen, szerzetesek által vezetett kórházban és ná-

lunk. Csütörtökön kezdjük. Hatszáz levest osztunk ki a város, és százat az érsek úr költségén. A legnagyobb egyetértés uralkodik köztünk; mindegyikünknek az az óhaja, hogy minden szabad percének fölládozásával hozzájárulhasson a nyomor enyhítéséhez. Ezen kívül külön segélyeket kapunk még a szegénylős szegények számára. Milyen jó az Isten, hogy éppen bennünket használ föl irgalmasságának közvetítésére! Annyira boldoggá tesz bennünket e gondolat, hogy szinte elfeledjük, mennyi munkatöbbletet és gondot vállaltunk magunkra.”

A „Visszhang” februári száma már egész sereg új kezdeményezésről számol be a nyomor enyhítésére. Nővéreink házai mindenfelé mintegy ételmezési központok lettek. Átveszik, elkészítik és kiosztják az ételmet. Munkát szereznek és közvetítenek. Kifogyhatatlanok a szeretet leleményességében. Igazi keresztshada a szeretetnek!

Lám, kedves nővérek, így álljon be közülünk a lehetőség szerint kiki e jótékony mozgalmakba! És mikor a lehetőséget említjük, biztosak vagyunk, hogy mindegyikük kebelében dicső Atyánknak a szegényekért égő szíve dobogna!... „A szegények szolgálói! — mondta első nővéreinknek. — Legyenek mindig hívek ehhez a gyönyörű elnevezéshez! Ennél szebbet és előnyösebbet el sem képzelhetnének!”

A jószívű fuvaros.

Az agg szent Vince lábai annyira megdagadtak, hogy már alig bírt járni. Rábeszélték ekkor, hogy kocsit fogadjon el. Igen nehezen egyezett bele és roppantul röstelte, hogy kocsin jár. Igen sokszor, különösen télen szegényeket vett föl kocsijára.

Egy alkalommal nyomorult, kelésekkel borított egyént talált az útszélen. Azonnal fölvette és elvitte őt lakására. Más alkalommal az utcán egy keservesen sírdogáló kisgyermeket talált. Azonnal megállította kocsiját, leszállt és szeretettel érdeklődött a gyermek baja felől. Mikor ez fájó kezét mutatta, fölvette őt kocsijára s a sebészhez hajtattott. Ráadásul még ajándékot is adott a gyermeknek, hogy megvigasztalódjék.

Őrizzük meg az Isten adományát!

2.

Jó levegőről gondoskodjunk!

Amint megígértük, kis Központi Lapunk készséggel tárgyal kedves növéreinkkel azokról a módozatokról, amelyek egészségüknek minél tovább való megőrzésére, s talán még a tönkrement egészség helyreállítására is kiválóan alkalmasak. Legfontosabbnak tartja, azért első helyen a jó levegő szükségességéről beszél.

Mit mondunk jó levegőnek? Azt, amelyben a levegő tulajdonképeni alkotórészein kívül minél kevesebb idegen, tehát az egészségre káros anyag van. Az egészen tiszta levegő kétféle légnemű anyagnak keverékéből: 21 % (percent) éltető oxigénből és 78 % nitrogénből áll. Egy percentet tesz ki azonfelül az ozon-tartalom, mely elzárt, városi levegőből szinte kivész, kint a szabadban, erdőkben, magas hegyeken azonban fölmegy 3, 5, 9 percentre is.

Az emberi (s általában minden állati) szervezetnek folytonosan levegőre van szüksége. A táplálékot elég hosszú időn, hét-három héten át is nélkülözheti. Ital nélkül is meglehet akár 24 órahosszat is. De levegő nélkül legföljebb csak néhány másodpercig bírja ki a szervezet. Lélegzenie folyton kell, éjjel úgy, mint nappal.

Miért kell tehát a légzés? Mi történik a lélegzés alkalmával? — Az történik, hogy az orron és légsőn keresztül a tüdőbe szívott levegő újból életképessé teszi a már elhasznált vért. Ellátja friss oxigénnel, amire nagy szüksége van, és viszont átveszi belőle a körforgásában összegyűjtött szénsavat, ami mérges gáz, s a szervezetre veszedelmet, sőt halált is hozhat.

Ez az értékes cserebere a tüdőnek milliányi légzőhólyagocskájában megy végbe, melyeket sűrűn körülfutnak, körülölelnek a vért tartalmazó hajszál-erecskék. Megérthetjük már most, miért oly szükséges, hogy legalább időn-

kint, (ha már állandóan nem is lehet,) jól kitágítsuk és levegővel teleszívjuk tüdőnket.

A munka mellett, kivált görnyedt ülés közben tüdőnknek körülbelül csak a fele vagy kétharmad része tágul ki. Tehát csak itt cserélődik ki az ártalmas szénsav a friss oxigénnel. A tüdő többi részében bennszorul a szénsav, és a vér kénytelen azt ismét visszavinni a szervezetbe, ahol csak a jó Isten tudja, mennyi kárt és káros elváltozást okoz hosszabb-rövidebb idő alatt.

De a legtöbb kárt magában a tüdőben okozza, hiszen ott van legjobban összesűrítve. Felületes lélegzetvételnél ugyanis rendszerint a tüdőcsúcsok maradnak mozdulatlanok. Ott hiányos az oxigén-felvétel; ott sűrűsödik meg a szénsav. A tüdő hólyagocskái ezt hamar megsínylik; hurutosak lesznek, részben el is pusztulnak. Lám, itt a veszedelmes tüdőcsúcsshurut, mely oly sok kedves nővérünk viruló egészségét aláasta már, sőt — ha idejekorán elejét nem vették a nagyobb bajnak, — tüdővészbe ment át s kora halálát okozta. S mily könnyen elkerülhetne volna, ha több gondot fordít tüdejének időnkint való alapos kiszellőzésére a szabad levegőben!

Könnyen megérthetjük most már, miért nem mondhatjuk jó levegőnek a zárt helyiségek: szoba, konyha, kórterem, iskola, stb.-nek levegőjét. Mert ezekben több-kevesebb ember tartózkodik s mindegyik szorgalmasan fogyasztja a levegő oxigénjét, — hiszen percenkint 16-szor is lélegzünk! — és mindinkább telíti az ártalmas szénsavval.

De még egyéb is jut a levegőbe, kivált zsúfolt helyiségekben vagy oly helyeken, ahol az embereken kívül egyéb élő és élettelen szerves anyagok, szenny, gőz s hasonlók vannak együtt. Ezekről száraz vagy pedig szerves por, csíra, úgynevezett baktérium kerül a levegőbe. A kilélegzett levegő azonfelül gőzzel is telített. Leheljünk csak kezünkre! Egyetlen lehellettől is már nedves lesz. Ettől a gőztől, meg az élő lények párolgásától melegszik át a zsúfolt helyiségek levegője. Már pedig bizonyos hőfokban és nedvességben kitűnően tenyésznek és nagyon hamar el-

szaporodnak a baktériumok, amelyeknek igen sok fajtája súlyos, sőt halálos kimenetelű betegségeknek lehet okozója. Ilyen baktérium például a tüdővész bacillusa is. Ha nem sietünk ily zsúfolt helyiség levegőjét minél gyakrabban megújítani alapos szellőztetéssel, akkor tüdőnkbe és vérünkbe friss oxigén helyett mérges gázok, ártalmas gőzök, por és a milliósámra felszaporodott baktériumok kerülnek, melyek előbb vagy utóbb az egész szervezet legyengülését, sőt súlyos megbetegedését és halálát is okozhatják.

Hogy mennyire igaz ez az állítás, legjobban mutatja az a statisztika, melyet a lakások zsúfoltságának eredményéről állítottak össze. E szerint: az egyszobás lakásokban — ahol az összes családtagok egész napon át együtt vannak s minden munkájukat is ott végzik, — minden 1000 emberre 163 halálozás esik. A kétszobás lakásokban — ahol már felváltva tartózkodnak és foglalkoznak, — már csak 22. A háromszobás lakások halálozási arányszáma 7, a négyszobás lakásoké pedig már csupán 3. Ezek a számok — azt hiszem, — elég érthetően beszélnek.

A nővérek — az egyetlen kerti nővér kivételével — a nap legnagyobb részét zárt helyiségekben töltik. Odakötik hivatási foglalkozásaik. Sőt igen sok nővér kénytelen óraszámra tömeglevegőt szívni például az iskolában, munkateremben, nagyobb kórtermekben, avagy gőzökkel telített levegőt a főző- és mosókonyhákban, ami bizony árt a tüdőnek. Ha a társulati teremben összejönnek, nagyobb házaikban megint csak tömeglevegőt szívnak.

Hogyan kerüljük el tehát az ebből származó megbetegedéseket?

1. Nagy gondjuk legyen arra, hogy lakásuk egyes szobáit gyakran és jól szellőztessék. A melegebb évszakban legjobban, ha éjjel-nappal nyitva vannak, kivált a háló-ablakok. Az az egy-két nővér, aki nem tud nyitott ablaknál aludni, ne kívánja, hogy miatta a nővérek zöme fülledt levegőben sinylődjék. Kéredzkedjék a fal mellé vagy segítsen magán, ahogyan tud. Csak két-három éjen át küzdje le félelmét az éji levegőtől s biztosítjuk, hogy máris na-

gyon jól érzi majd magát és csodálkozik, hogy ezt eddig meg nem próbálta.

Az iskolákat, betegtermeket, stb. óránként kell alaposan szellőztetni. A főző- és mosókonyhát pedig mindannyiszor, ahányszor meggyülemlt benne a gőz vagy kellemetlen illat.

Nagy baj, hogy sok nővérünk túlságosan szereti a meleget s érte még az annyira szükséges tiszta levegőt is feláldozza. Pedig a hűvösség ellen könnyen lehet védekezni ruhával, kendővel; de ha kifejlődött a betegség, az ellen már semmit sem tehetünk.

2. De nagyon szükséges az egészség megőrzése céljából, hogy — napjában többször is, de legalább egyszer — friss, szabad levegőn mély lélekzeteket véve, az egész tüdőt mozgásba, működésbe hozzuk és az összes tüdőhólyagocskákat kiszellőztessük. Azaz, mindennap ki kell mennünk az udvarra, kertbe, s ott — gyors föl- és almozgás közben — csukott szájjal, teli tüdővel szívnunk a tiszta levegőt. Meddig? Minél tovább, annál jobb. De legrosszabb esetben is legalább 10 percig.

Párizsi Anyaházunkban szigorú előírás — és pedig telen úgy, mint nyáron, hacsak az eső vagy havazás meg nem akadályozza, — hogy minden tisztség nővérei csoportjukkal, a déli és esti étkezés után, legalább egyszer körüljárják a nagy kertet. Hatalmas négyszög alakú kert ez, széles sétánnyal körülvéve. Egyszeri körüljárása húsz percnyi sétát jelent. Nyáron kétszer, háromszor is körüljárják, azaz, a szünóra nagyobb részét sétálva töltik a nővérek. A kápolnából egyenest a kertbe mennek.

Központiházunk beöltözött nővéreinél is kötelező a napi séta. S drága elüljáróink igen óhajtják, hogy az egyes tárházakban is hozzák szokásba, hogy ebéd után vagy esetleg más, alkalmasabb időben csoportosan kimenjenek a kedves nővérek a szabad levegőre, sőt a szünóra egy részét, — legalább $\frac{1}{4}$ órát — is kint töltsék beszélgetve. Így tegyenek hideg avagy hűvös időben, amikor ugyanis nem ülhetnek kint kézimunkájokkal kezükben.

De napközben többször, akár óránként is menjenek ki néhány pillanatra. Csak 5-6 mélyebb lélegzetet vegyenek, s ezzel máris biztosítják tüdejük tartósan jó működését. Ne álljanak elő a megszokott mentséggel: Jaj, nekem nincs arra időm! — Amit komolyan akar az ember, arra mindig talál időt. S ha most pár percet sajnálnak az Isten nagy adományának megőrzésére, majd heteket, hónapokat, talán éveket áldozhatnak a betegség elviselésére. Az könnyebb lesz talán?

Rajta tehát! *Jó levegőt!* Ez legyen a jelszó, s mi szívből kívánjuk annak eredményeképpen a *Jó egészséget!*

(Folytatjuk.)

Szent Vince Ereklýei.

SZÍVE.

Párizsban. — Mikor isteni Üdvözítők megjelent szent Margitnak, szívére mutatva, azt mondotta: *Ime a szív, mely annyira szerette az embereket!*

Hasonló gondolat fogalmazott meg minden bizonnyal mindazok lelkében is, akik szemtanúi lehettek annak a megható aktusnak, mikor szent Vince halála után az orvosok kivették szívét, hogy azt gyermekei tisztelettel megőrizhessék. Nem mondhatták-e ők is: *Ime a szív, mely annyira szerette Istent és az embereket!* Mert ne felejtjük, ha szent Vince a felebaráti szeretet apostola volt, ez csak a jó Isten iránt való szeretetének tulajdonítható. Csodálatos szeretetét csak innen meríthette. Ezt a szívet, mely annyira szerette Istent, az embereket s az Egyházat, meg kellett őrizni tiszteletből, hálából.

Nem találjuk-e egészen természetesnek, hogy e nemes testrészt, a szeretetnek székhelyét abba a drága edénybe helyezzék, melyet Richelieu unokahuga, d'Aiguillon hercegnő ajándékozott? Úgy látszik a hercegnő azt a gyer-

meki ragaszkodást, mellyel bíboros nagybátyja iránt viseltetett, ennek halála után egészen tiszteletreméltó, szent vezetőjének, Vince tisztelendő úrnak ajándékozta.

Az a nagy bizalom, mellyel a királyné, ausztriai Anna szent Vincét részesítette, az a méltóság és tekintély, mellyel neki a lelkiismereti tanácsban adott, részben d'Aiguillon hercegnő műve volt, aki nem szűnt meg Vince urat dicséretekkel elhalmozni. Nagy befolyásával, tekintélyes vagyonával hatalmas segítője volt szent Vincének a különböző művek megalkotásában is. Ő tette lehetővé a római missiósház születését. Neki köszönhető a gályarabok kórháza Marseille-ben. Megvásárolta a tunisziésalgériai konzulságot, hogy könnyítsen a szegény rabok szomorú helyzetén. Költéségén kórház is épült, melyben a missióspapok úgy testi, mint lelki gondozásban részesítették a szegény beteg rab-szolgákat. Végül hatalmas támasza volt Szentünknek a párizsi nagy kórház megszervezésében is.

Valóban Márta szerepét töltötte be ez az előkelő hölgy az Úr alázatos szolgálója mellett! D'Aiguillon hercegnő volt, aki midőn szent Vince Richelieuben megbetegedett, kocsit küldött érte s a királyné és Párizs érsekének tekintélyével rábírta Szentünket, hogy utazásai alkalmával igénybe vegye ezt a kocsit. Persze, nagyon bántotta alázatosságát és szégyenének nevezte. Ez volt az a kocsi, melyben csak akkor érezte jól magát, ha fölszedhette mind a szegényeket és betegeket, akikkel utazásai alkalmával találkozott.

D'Aiguillon hercegnő volt az, aki szent Vince élete alkonyán, utolsó betegségének idején, az orvosi rendelet iránti engedelmességből olyan életrend betartására bírta őt, mely meghoszabbíthatta ezt, a lelkek és az Egyház számára oly értékes életet.

D'Aiguillon hercegnő így akarta lefizetni hálaadósságát azon szent pap iránt, aki lelkét az igazi jámborság és krisztusi szeretet útjára vezette. Halála után folytatni óhajtotta ezen adósság törlesztését, s ezért drága ezüst ereklyetartót ajánlott föl azon szív megőrzésére, melyet egész Francia-

ország megsiratott. Aranyozott sugarakkal díszített ezüst szívet csináltatott. A drága ereklyetartó 35 cm volt, maga a szív-alakú 22 x 15 cm. Ennek közepén ugyancsak szív-alakú 6 x 4 cm nagyságú nyíláson keresztül látható volt a tiszteletreméltó ereklye. Ezt a drága kincset, az ereklyét és ereklyetartót, Szentünk halála után Szent Lázárban őrizték, egy közönséges szekrényben. Ennek oka korántsem a tisztelet hiánya, hanem csupán okos elővigyázat volt, nehogy esetleg a vallásos tisztelet korai külső megnyilvánulása nehézséget gördítsen majd a szentté-avatás elé. Itt, ebben az egyszerű szekrényben találta az a bizottság is, melynek feladata volt bizonyosságot szerezni arról, hogy a boldoggá avatandó még nem részesült nyilvános vallási tiszteletben.

A szegények Atyját 1719 július 14-én a boldogok közé iktatta az Egyház. Alig zajlottak le a boldoggá-avatási ünnepek Rómában, nemsokára folytatódtak azok a párizsi Szent Lázárban. Ugyanezen év szeptember 27-én, tehát Depaul Vince halálának évfordulóján kezdték meg a háromnapos ünnepséget. Ez alkalommal Szentünk szíve is előkerült sötét rejtekéből, hogy Szent Lázár templomában kivége részét azon tiszteletből, mellyel ez alkalommal boldog Vince testét részesítették.

Később a testet a drága, aranyozott ezüst ereklyetartóba helyezték és azon templom oltára fölé helyezték, ahol szent Vince oly gyakran borult térdre s merült el az Oltáriszentség imáadásában. Természetesen, Szentünk szíve is ugyanezen oltáron kapott helyet. Itt is maradt egész 1790-ig, a francia forradalom szomorú idejéig.

Ez alatt a hatvan év alatt ugyanazon tiszteletben részesült Depaul Vince szíve, mint többi ereklyéi. A jó Isten számos csodával dicsőítette meg ez idő alatt Szentünk földi maradványait.

A forradalom kitörésekor D'Aiguillon hercegnő drága ereklyetartóját az ereklyékkel együtt Cayla generális atya kis Társulatunk akkori igazgatójának, Sicardi úrnak különös gondjaira bízta. A zavaros időkben is két évig őrizte

meg a drága kincset magában Szent Lázárban. Ekkor azután engedélyt kapott, hogy magával vihesse Turinba, ahová két testvérrel készült, de oly feltétel mellett, hogy mihelyt a rend helyreáll Franciaországban s a missióspapok újból folytathatják a társulati életet, az ereklyék Szent Lázárba visszakerüljenek.

A missiótársulat három tagjával egyidejűleg a szeretetnek négy leánya is Turinba utazott egy új intézet átvételére. Magukkal vitték szent Atyjuk szívet, ruháiból néhány darabot, a többek között talárisát is. Mindezt a nővérek holmija közé rejtették. Az értékes ereklyetartót drága tartalmával együtt egy hatalmas könyvbe rejtve vitték magukkal. A könyvet valószínűleg asztali olvasásnál használták, mert címlapján e felirat található: „*Szentek élete*. Élettörténetek, melyeket az ebédelőben kell olvasni.“ Ez után júliustól decemberig bezárólag a legnevezetesebb szentek jegyzéke található. A könyv első és hátsó lapjai sértetlenek. Közepén azonban akkora nyílás található, melyben az ereklyetartót nagyszerűen el lehetett helyezni.

A könyv külseje legkevésbé sem árulta el drága tartalmát. Ennek dacára is csak nagy nehézség árán sikerült a családi kincseket megmenteni. Bár a nővérek letették kornettjukat, világi ruhában utaztak s szalmakalapjukon ott díszelgett a nemzeti kokárda, szerénységük mégis gyanussá tette őket. A miszionáriusok sem jártak jobban. Álruhában voltak ők is. Sicardi úr például kereskedőnek volt öltözve. Mégis felismerték őket és életük megmentését csak egy tisztnek köszönhatték, aki valamikor Szent Lázárban végzett évi szentgyakorlatot. Végre azonban mégis sikerült Turinban biztos talajt érniök a drága kincsekkel.

(Folytatjuk.)

Etienne Keresztelő János

XIV. általános főnök életrajza.

1801 - 1874.

22. Betegségek, fáradalmak.

Etienne atya már hosszabb idő óta érezte annak a hosszas és fájdalmas betegségének előjeleit, amely végre is a sírba vitte. Mind a mellett változatlanul folytatta óriási méretű és folyton növekvő tevékenységét szent Vince kettős családjának kormányzásában. Az 1856. év júliusán azonban oly heves epekő bántalmak lepték meg, hogy munkásságát meg kellett szakítania. Azt remélték, hogy némi kis pihenés enyhülést hoz számára. De nem úgy történt. Az orvosok kijelentették, hogy csak műtéttel segíthetnek rajta, ami akkoriban még sokkal veszélyesebb volt, mint mostanában.

A beteg nyugodtan vette e kijelentést. Az őt jellemző alaposan elkészült a végső számadásra Isten előtt, azután szent egykedvűséggel engedte át magát az orvosoknak. A műtét sikerült. Mire a társulat értesült ált. főnökének betegségéről, már túl is volt a veszélyen.

De ettől fogva élete már csak hosszas és fájdalmas szenvedések sorozata lett. S ámbár tisztában volt állapotával, szokott vidámságát mindenkor megőrizte. A nagy számban érkező részvétlevelekre változatlanul ezt válaszolta: „Kérjenek számomra a jó Istenről türelmet és megadást. Segítsenek hálálkodnom a kapott kegyelemért. Már régtől fogva könyörögtem hozzá, hagyja meg mindvégig a fejemet és szívemet. Azt hiszem, meghallgatott. Ez a betegség nagyon fájdalmas ugyan, de legalább megadja a lehetőséget, hogy akadály és fenntartás nélkül dolgozhassam kettős Családunk javán.”

És tényleg, a betegség semmit sem lassította eddigi

tevékenységét. A fájdalmas műtét másnapján már leveleket írt és csakhamar megkezdette napi, rendes foglalkozásait. Talán még sűrűbben utazgatott, mint eddig, de folytonos fáradalmak és fáradságérzet között.

Már ugyanez év szeptemberében Itáliába ment, hogy Sziénában, a Toszkánai nagyherceg által a Társulatnak felajánlott hatalmas épületben, a nővérek számára egy új központiházat létesítsen s egyúttal a missióspapokat is letelepítse ott. 1857 februárján ismét Rómába ment, hogy a kínai missiók ügyében fontos tárgyalásokat folytasson. XI. Pius magánkihallgatáson fogadta és pedig oly kitüntető leereszkedéssel, hogy Etienne atya szíve megtelt boldogsággal. Így ír róla Aladel úrnak:

Róma, 1857 febr. 16-án.

Kedves Jó Aladel Uram!

Urunk kegyelme legyen mindenkor velünk!

Sietek tudtára adni, hogy ma reggel háromnegyed óras kihallgatáson voltam a Szentséges Atyánál. Nagy szívéllyel fogadott és atyai jóindulattal beszélt hozzám. Az egész idő alatt leültetett és igazi érdeklődéssel kérdezett ki egészségi állapotom és a kiállott műtét részletei felől. Elgondolhatja, mily jól esett ez nekem mindazok után, amik történtek! Jézus Krisztus helytartója részéről kimondhatatlan kegyelem ez! Ó, hogy áldom az Urat, hogy annyi fájdalom és keserűség után ily édes vigasztalásban részesített!

... Az utazás nem fárasztott ki túlságosan. De Rómában nagyon hideg az időjárás, s itt bizony, nem fűtenek. Mindamellett elég jól vagyok.

Február 25-e. Második audienciámra készülök a Szentatyánál. Remélem, ez is oly kedves lesz, mint az első. Minden oldalról biztosítanak, hogy az irányomban táplált előítéletek teljesen eloszlottak. Hála érte a jó Istennek! Ma, Hamvazószerdán, megismétlem, amit tizennégy év előtt együtt végeztünk. Miután a Szentatya kezéből vettem a hamut, meglátogatom a hét templomot annak a nagy kegyelemnek emlékére, amiben akkor az isteni Gondviselés részesített. Gondolhatja, hogy Ön-ről sem feledkezem meg imámban...

Üdvözítőnk és szepőlőten Anyjának szeretetében vagyok...

Még ugyanez év tavaszán Irhonba utazott. A missióspapok már több év óta működtek ott és nagyon óhajtották, hogy a Szeretet-leányai is megosszák velük munkásságukat. De a püspökök haboztak. Attól féltek, hogy a szentruha megpillantása kellemetlen inzultusokra ingerli majd a fanatikus protestánsokat. A missióspapok kérésére végre is megengedték, hogy kísérletet tegyenek. Etienne atya maga vitte oda az első tizennégy nővért. Négyen Droghedában, öten-öten pedig Dublinban alapítottak szeretetházakat.

S munkásságuk eredménye minden várakozást felülmúlt. A Szeretet-leányai az első perctől kezdve szabadon járhattak-kelthettek; látogatták a szegény betegeket, tanították a szegény gyermekeket. Rövid időn belül a protestáns Angliában is megtelepedhettek s mindenütt nagy rokonszenvvel találkoztak.

Innét Portugáliába ment, ahol a Szeretet-leányainak nevét viselő, de tőle teljesen különálló társulat óhajtotta felvételét szent Vince családjába. Majd, néhány heti szünet után, a gráci fiatal tartományt látogatta meg.

Alig négy éve volt akkor, hogy felépült a grazi Központiház, s az új szemináriumból Ft. Schlick vizitátor vezetése alatt máris vagy 300 nővért bocsátottak szét az egymás után létesített osztrák és magyar művekbe. Etienne atya el volt ragadtatva. Aug. 15-én így ír a Szeretet egyik leányának:

„Ma reggel megáldottam egy új szemináriumot, mely 150 nővért fogadhat magába. Minden arra mutat, hogy nemsokára meg is telik. Ausztriában is éppúgy sokasodnak a hivatások, mint Franciaországban. Ez a fiatal tartomány rövid időn belül nagyszerű haladást tesz majd. Műveink oly virágzóak benne, hogy ötven évi kitartó munka után sem lehetnének szebbek. Valóban csodának tekintem, hogy ilyen rövid idő alatt ennyi minden történhetett itt! De buzgók is ám nővéreink! ... Nem vagyok fáradt. Annyi boldogságot szerez nekem Isten műveinek virágzását látnom, hogy szinte elfelejtem az utazás fáradal-

mait.“ — Sorra látogatta ekkor a tartomány meglevő intézeteit Wienben és Budapesten is, ahol akkor még csak a Szent Teréz-intézet létezett. A lengyel és kölni tartományokat is meglátogatva, csak szeptemberben tért vissza Franciaországba.

1658 nyarán ismét Itália felé vette útját. De félúton irányt változtatva, Belgiumba kellett sietnie, hogy ott Helena, orosz nagyhercegnővel találkozzék. Fentebb elmondottuk már nevezetes megbeszélésük tárgyát.

Párizsba visszatérve, azzal a szomorú hírral fogadják, hogy legifjabb nővére, — az a kis árva, akit gyermekkorában oly atyai gondossággal gyámolított, — halálán van. Tüdőbaja, mely már évek óta aláasta viruló egészségét, hirtelen veszedelmes fordulatot vett és a sír szélére jutatta.

E nővér akkor Amiens-ben a Szent Károly menedékház szolgáló-nővére volt. Etienne atya pár óra alatt odaulazhatott volna, hogy még egyszer láthassa a kedves lelket és utolsó óráiban bátoríthassa. De attól félve, hogy ezzel természetes érzelmeinek és kívánságainak enged, megtagadta magától ezt a vigasztalást. Egyik asszisztense éppen Montdidier-be volt készülőben. Őt kérte meg, hogy Amiens-en áthaladva, meglátogassa nővérét is. Egy levelet adott vele a haldokló számára. Egész terjedelmében közöljük, mert gyönyörűen egybeolvad benne a hit szava a testvéri, gyengéd szeretet kifejezéseivel.

Párizs, 1858 szeptember 21.

Kedves Jó Nővérem és Hőnszeretett Leányom!

Martin úr oly szíves és meglátogat téged. Én pedig boldog vagyok a tudatban, hogy vigasztalásodra lesz és arra segít, hogy még szorosabban ragaszkodjál Isten szent akaratahoz. Én csak lélekben kísérhetem el. De bizonyára nem kételkedel abban, hogy szüntelenül reád és súlyos állapotodra gondolok. Én is szenvedek, mert szenvedni látlak. Más oldalról azonban irigylem sorsodat, hiszen elérkeztél már e földi lét zarándokútjának

legvégére, és már-már kinyujthatod kezedet az égi korona után, melyet Jézus Krisztus az ő aráinak készített. Ó, de boldog vagy, hogy ime, nemsokára egyesülhatsz már isteni Jegyeseddel!

De miért éppen te, a legfiatalabb, költözöl át leghamarább? Azért, mert nekem sokkal több penitenciára van szükségem, mint neked. Te nem bántottad meg a jó Istent annyiszor, mint én. Még az a gondolat is vigasztal, hogy halálom után nem hagylok vissza itt a földön. Azután meg arra is számítok, hogy az égben imádkozol majd fivéredért, és ott melletted jó helyecskét készítesz számára. Irántam való szereteted ott még erősebb és hathatósabb lesz, és ennek sok bizonyítékát adod majd azokal a kegyelmekkel, melyeket ott számomra kieszközölsz.

Bátorság tehát, kedves jó gyermekem! Csak néhány napi szenvedés még, és mindennek vége. Remélem, nemsokára egyesülünk az égi hazában. Használd fel jól a még hátra levő idődet! Gyarapítsd kincseidet a megfeszített Üdvözítővel egyesülten! Hiszen a keresztről jutunk fel az égbe.

Tudod, mennyire szeretlek, életben és halálban. Maga édes Üdvözítőnk egyesített bennünket a szeretet kötelékeivel, azért örökkétartók azok, és a halál nem tépheti széjjel, sőt inkább még erősebbé teszi. Gondolatomban szünet nélkül fölkereslek majd az égben. Ez lesz vigasztalásom mindaddig, amíg veled nem egyesülhetek. — Isten áldjon, kedves jó nővérem! Itt és az örökkévalóságban maradok mindenkor

nagyon szerető fivéred
Etienne.

A jó Etienne nővér meghatottan, könnyezve olvasta a testvéri szeretetnek ezt az utolsó megnyilatkozását. Szeptember 27-én, szent Vince halálának évfordulóján érezte, hogy utolsó órája elérkezett s ezt meg is mondta nővértársainak. Ez a nap volt belépése napja is. Este felé egy nővér érkezett az Anyaházból Etienne atya utolsó áldásával. Mintha csak erre várt volna a szegény haldokló. Boldog mosollyal elaludt az Úrban, hogy átvegye örökkétartó jutalmát az égben.

(Folytatjuk.)

A nővér-életből.

A szeretet találékony.

Régen volt, több évtizeddel ezelőtt, amikor még egészen fiatal, kezdő nővér voltam. Sem oklevelem, sem tapasztalatom nem volt, csupán némi kézügyességet adott a Mindenható, amit a Társulatban kamatoztatnom kellett. Drága elűjáróink minden szabadkozásom ellenére az internátusi növendékekhez tettek ahol a nevelés mellett a kézimunkánál is segítenem kellett.

Félve fogtam a munkához. Minden bizalmamat az isteni Gondviselésbe helyeztem, aki az engedelmisséget minden körülmény között megáldja.

Növendékeim mind polgáristák voltak. Szorongó szívvel töprengtem tehát, miképen fogom megállni helyemet felelősségteljes tisztségemben. Mélységes áhítattal kértem ehhez mindennap a Szentlélek Úristen segítségét, s bizalmamban nem is csalódtam.

Áldottlelkű drága kedves nővérünknek elpanaszoltam szívem keservét és aggodalmát s bevallottam neki, hogy semmi-féle kézimunkához nem értek. Már pedig a polgáriban nemcsak kötést és horgolást, hanem csomózást, varrást, áttörést, hímzést, sőt fehérnemű-varrást is kellene tanítanom.

„Mit tegyek?” — kérdeztem kedves nővérünket.

Ő szelíd tekintettel nézett reám s ebből a tekintetből azt olvastam ki, hogy nincs okom aggodalomra.

„Nézze kedves nővér, adok egy jó tanácsot; öntől függ, elfogadja-e, vagy sem. Menjen csak nyugodtan a növendékek közé. Aztán figyelje meg jól azokat a gyermekeket, akik jól dolgoznak, akiknek semmi útbaigazításra nincs szükségük. Ezek pedig leginkább a negyedikesek. Ők már túl vannak azon az anyagon, amit az alsóbb osztályban kell tanítani. Bizzon egy-egy kisebbet egy-egy negyedikesre, aki szívesen útbaigazítja kis védencét. Dicsérje és jutalmazza meg azokat, akik helyesen oktatják a rájukbízottakat.

Azokkal pedig, akiknek munkáját senki sem tudja megmutatni, úgy járjon el, hogy amikor jelentkeznek tanácsért, pillanati meggondolás után keljen fel, mondja a gyermekeknek,

hogy mindjárt visszajön, csak kis sürgős dolga akadt, azután jöjjön szépen hozzám s mondja meg mit nem ért. A többit én majd eligazítom."

Másnap egy gyermek jön hozzám, hogy mutassam meg neki, hogy kell egy csomozási mintán a szálakat szaporítani.

Én, aki ilyen munkát még soha életemben sem láttam, azt sem tudtam, hogyan fogjam meg. Eszembe jutott kedves nővérünk tanácsa, s nyomban követtem. Nővérünk azzal fogadott: „Nos, baj van?"

„Bizony, még pedig nagy baj!" S elmondtam esetemet.

„Nem baj, kedves nővérem, jó hogy jött. Most menjen szépen 10 percre a kápolnába, aztán jöjjön a napszobába! Én is ott leszek."

Igy is lett. Tíz perc multával a napszobába siettem, kellemes meglepetés ért. A gyermekek nagy csendben dolgoztak, még az a kisleány is ott a harmadik padban, aki nem tudta a csomózást.

„Jé, mi történt itt?" — kérdeztem csodálkozva. Kedves nővérünk pedig végtelen kedvességgel így felelt: „Nézze, kedves nővérem, a gyermekek meg akarták lepni, s amíg odavolt, szép darabot dolgozott mindegyik." „És a Bözsike, aki előbb a csomózásban akadt meg?" — kérdeztem tovább. Büszkén vág bele a kis leány: „Kedves nővér, tessék nézni, a tisztelendő főnöknő már megmutatta, hogyan kell csinálnom, tessék csak ide nézni!"

Őszintén szólva, hirtelen nem is tudtam, mi megy bennem végbe. Annyi bizonyos, hogy kimondhatatlanul boldogító érzés tartott fogva! Este, hálás köszönetet mondtam a jó Istennek nemcsak azért, hogy így megsegített, hanem azért is, hogy ily áldottlelkű anyára bízott. Egyben szent fogadást tettem, hogy — míg élek, — én is mindenben segítségére leszek másoknak, amint rajtam is segített egyszer valaki, akinek emlékét hálás kegyelettel őrzöm még most is.

Szünóra.

Édesanya az újonnan beöltöztetett kis nővérhez:

„Igazán szép vagy ebben a ruhában, de édesapád azért mégis azt üzenté, hogy szerelj le és gyere hazai!"

KÖZPONTI LAP

Havi közlemények
Szent Vince Szeretet-leányai számára.

18. ÉVFOLYAM. 1932. 2. SZÁM.

TARTALOM: Üdvözítőnk kinszenvedésének tisztelete. — Bélyeggyűjtés a missziók javára. — A szeretethölgyek. — Egyházi ének- és zeneanfolyam. — Őrizzük meg Isten adományát! Vegyünk kellő időt az étkezésre! — Szent Vince ereklyéi. Szíve. — Társulati Hírek: 1. Háborús hírek Kinából. 2. Látogatás Belga-Kongóban. 3. Kalandos autó-út hóiharban. — Etienne Ker. János. 23. Nagy vizsgálásra még nagyobb megpróbáltatások. — Kérdések — Feleletek. — Szünórák.

Üdvözítőnk kinszenvedésének tisztelete.

Főtisztelendő Verdier (Verdié) generális-atyától.

Jézus Krisztus keserves kinszenvedésének tisztelete éppoly régi, mint maga az Anyaszentegyház. A boldogságos szent Szűz volt az, aki legelsőnek és legáhitatosabban tisztelte e szent titkokat.

Éppoly ősrégi a Szűzanya résztvevő fájdalmainak tisztelete is. Aki Üdvözítőnk szenvedését és kereszthalálát tisztelte, őróla is mindenkor megemlékezett.

Ez a kétféle áhitatgyakorlat, azaz jobban mondva, a Kinszenvedés áhitatgyakorlatának keltős tárgya: Jézus szenvedése és a Szűzanya részvéte, mindenkor nagy tiszteletben voltak az Egyházban.

Tudjuk, mily nagy tisztelettel viseltettek a szent Alapítók is Urunk kinszenvedése iránt. Szent Vince óhaja szerint a kinszenvedés, a feszület, a szent sebek szolgáljanak elmékedési könyvül ama nővérek részére, akik csekély képzettségük miatt nem olvashatják az írott könyve-